

משרד החינוך והתרבות
מחוז תל אביב

מינהל החינוך
עיריית חולון

הערכה תפקודית בקריאה ובכתיבה

לתלמידים בכיתות ב'–ח'

הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים

מתוקף ועדה רב מקצועית / ועדת זכאות ואפיון

גרסה ד' תשפ"ב – 2021–2022

החוברת יצאה לראשונה בתשע"א ומתעדכנת ע"י צוות ההדרכה

הקדמה

מערכת החינוך שואפת לקדם הישגים ומיומנויות למידה תוך התבססות על סטנדרטים ונתונים. הסטנדרטים הם אמות מידה שהוגדרו מראש, כדי לאפשר פעולה גלויה וברורה להשגת מטרות שנקבעו. הם מהווים בסיס לבניית תכנית עבודה מותאמת לתלמידים, תוך הערכת אפקטיביות מאמצי ההוראה והזדמנויות הלמידה.

אנו מאמינות שיש לעודד ולכוון את התלמידים עם הצרכים המיוחדים בכיתות הרגילות ובכיתות החינוך המיוחד להתקדם ולהשיג הישגים על פי סטנדרטים המתאימים למצופה מבני גילם בחינוך הרגיל ובהתאם ליכולות ולצרכים הייחודיים של כל תלמיד.

ההערכה מתבססת על תכנית הלימודים של החינוך הרגיל, ומותאמת לצרכיהם של התלמידים עם הצרכים המיוחדים בכיתות הרגילות ובכיתות החינוך המיוחד. אין לנו ספק כי המורים יוכלו למפות בעזרתה את הישגי התלמידים ובעזרת עבודה מקצועית ועקבית, לבנות תכנית עבודה רב ממדית הכוללת גם קידום הישגים לימודיים.

ההערכה יצאה לראשונה בשנת תשע"א ועודכנה במהלך השנים. בחוברת זו עודכנו הטקסטים להערכת הבנת הנקרא והבנת הנשמע בהתאם למשימות ההערכה של החינוך הרגיל.

צוות ההדרכה של המתי"א יעמוד לרשותכם בכל שאלה בתהליך ההערכה וניתוח התוצאות.

עידית רמז, מנהלת מתי"א חולון-אזור

וצוות מדריכות המתי"א

תוכן העניינים

עמודים

4	הנחיות כלליות לביצוע ההערכה
5	מועדי העברה
6	משימות וכלים להערכת מצב הקריאה והכתיבה
7-12	הנחיות להעברת המשימות
13	משימות להערכת הקריאה והכתיבה
14-17	▲ מודעות פונולוגית
18-24	▲ צופן אלפביתי (אבחנה בין אותיות וסימנים, הכרת אותיות הדפוס והכתב, הכרת סימני הניקוד)
25-30	הנחיות למילוי טבלאות הערכה תפקודית
31-34	פרופילים של תלמידים בקריאה ובכתיבה

אוגדן טקסטים להערכה פנימית של הבנת הנקרא - מעודכן

אוגדן טקסטים להערכה פנימית של טקסט מושמע - מעודכן

הנחיות כלליות לביצוע ההערכה

1. ההערכה נבנתה לכיתות ב'-ח'. ההערכה לכיתות א' תעשה לאורך השנה באמצעות

"מבדק הקריאה והכתיבה לכיתות א'" (חוברת 10 המשימות).

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/AarachaBeitSifrit/Mivdak_Hebrew.htm

בכיתה ב' ניתן להיעזר גם במבדק ההמשך ל-10 משימות המועבר בחודשים דצמבר-ינואר של כיתה ב' (המבדק כולל הבנת הנקרא, הבנת הנשמע, קריאה קולית של סיפור והכתבה).

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/AarachaBeitSifrit/Mivdak_Safa_Bet.htm

2. לכל תלמיד יבנה תיק הערכה.

3. ההערכה תתקיים במקום שקט שיאפשר לתלמיד להתרכז. קיימות משימות ומטלות שניתנות להעברה באופן קבוצתי.

4. הנתונים יבדקו וינותחו באמצעות הקריטריונים להערכה המצורפים לחוברת.

5. תוצאות הניתוח ירוכזו בטבלאות ההערכה של המת"א (קובץ אקסל).

מועדי העברה

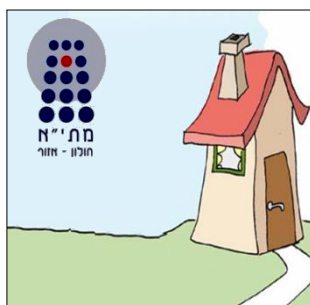
- תלמידים **חדשים** יעברו הערכה בתחילת השנה ובסוף השנה.
- תלמידים **ממשיכים** יעברו הערכה רק בסוף שנה (בניית התכנית לתלמידים ממשיכים תעשה ע"פ הערכות מסוף שנה קודמת).
- תלמיד **העולה לוועדת זכאות ואפיון** יעבור הערכה תפקודית לפני הוועדה (יש לציין את הממצאים בטופס ההפניה לוועדה).

כיתה	תלמידי שילוב		תלמידי כיתות ח"מ	
	תלמיד חדש	תלמיד ממשיך	תלמיד חדש (ראו הערה מתחת לטבלה)	תלמיד ממשיך
א'	במהלך השנה ע"פ 10 המשימות בהתאם לקצב התקדמות התלמיד.	במהלך השנה ע"פ 10 המשימות בהתאם לקצב התקדמות התלמיד.		
ב'	תחילת שנה עד ה-20.10 לקראת הכנת התח"י וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	סוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	תחילת שנה עד ה-01.11 לקראת הכנת התל"א וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	סוף שנה עד ה-15.5 לקראת הערכה מסכמת.
ג'	תחילת שנה עד ה-20.10 לקראת הכנת התח"י וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	סוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	תחילת שנה עד ה-01.11 לקראת הכנת התל"א וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	תחילת שנה / לקראת ועדת זכאות ואפיון (יש לציין את הממצאים בשאלון ההפניה לוועדה) וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.
ד'	תחילת שנה עד ה-20.10 לקראת הכנת התח"י וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	סוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	תחילת שנה עד ה-01.11 לקראת הכנת התל"א וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	סוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.
ה'	תחילת שנה עד ה-20.10 לקראת הכנת התח"י וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	סוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	תחילת שנה עד ה-01.11 לקראת הכנת התל"א וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	סוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.
ו'	תחילת שנה עד ה-20.10 לקראת הכנת התח"י וסוף שנה (יוני) / לקראת ועדות רב מקצועיות בחטיבה (יש לציין את הממצאים בשאלון ההפניה לוועדה).	סוף שנה (יוני) / לקראת ועדות רב מקצועיות בחטיבה (יש לציין את הממצאים בשאלון ההפניה לוועדה).	תחילת שנה עד ה-01.11 לקראת הכנת התל"א וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	תחילת שנה / לקראת ועדת זכאות ואפיון (יש לציין את הממצאים בשאלון ההפניה לוועדה).
ז'	תחילת שנה עד ה-20.10 לקראת הכנת התח"י וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	סוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	תחילת שנה עד ה-01.11 לקראת הכנת התל"א – תוך התבססות על המידע בתיק מעברים וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.
ח'	תחילת שנה עד ה-20.10 לקראת הכנת התח"י וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	סוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	תחילת שנה עד ה-01.11 לקראת הכנת התל"א וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.	וסוף שנה (יוני) לקראת הערכה מסכמת.

משימות וכלים להערכת מצב הקריאה והכתיבה

ההישג	תחום משנה	ציוני דרך	כלי לבדיקה	טבלה בקובץ האקסל
קריאת טקסטים שונים- הישג 3	מודעות פונולוגית	חריזה, רמה הברתית, רמה פונמית	מצורף לערכה	1
	שליטה בצופן האלפביתי	אבחנה בין אותיות וסימנים	מצורף לערכה	2
		הכרת אותיות הדפוס	מצורף לערכה	
		הכרת אותיות הכתב	מצורף לערכה	
		הכרת סימני הניקוד (תנועות)	מצורף לערכה	
	שטף ודיוק בקריאה	קריאת צירופים (עיצורים + תנועות)	מתוך מעק"ב עמ' 39-45	3
		קריאה קולית של רשימת מילים מנוקדות	מתוך מעק"ב עמ' 13-21	
	הפקת משמעות מטקסט כתוב	קריאה קולית של טקסט מנוקד ובלתי מנוקד	מתוך מעק"ב עמ' 23-33	4
		שחזור טקסט בע"פ ו/או בכתב	מתוך הטקסט שנבחר	
		מתן תשובות ענייניות לשאלות	מתוך הטקסט שנבחר	
כתיבת טקסטים שונים- הישג 2	כתיבת אותיות ועיצוב מערכת סימני הכתב	עיצוב כתב	מתוך תוצרי הכתיבה של התלמיד	5
	כתיבת מילים- איות	שטף כתיבה	הכתבה מתוך מעק"ב עמ' 47	
	הבעה בכתב		מתוך תוצרי הכתיבה של התלמיד	
האזנה ודיבור- הישג 1	הפקת משמעות מטקסט מושמע	שחזור טקסט בע"פ ו/או בכתב	מתוך הטקסט שנבחר	6
		מתן תשובות ענייניות לשאלות	מתוך הטקסט שנבחר	
		הבהרת משמעות של מילים	מתוך הטקסט שנבחר	

הנחיות להעברת המשימות

הנחיות להעברת המשימות

מודעות פונולוגית

- מצורפות לערכה :
-משימות חריזה, משימות ברמה הברתית וברמה פונמית.
- ההוראות לתלמיד ולמורה מופיעות לפני כל משימה.

צופן אלפביתי

- הבחנה בין אותיות וסימנים – ההוראה לתלמיד מופיעה בתחילת המשימה.
- אותיות –
 - מצורפים להערכה :
 - דף לתלמיד של אותיות הדפוס.
 - דף לתלמיד של אותיות הכתב.
 - דף למורה לרישום תשובות התלמיד (יש לבחור בין אפשרות א' לאפשרות ב').
- ההוראות לתלמיד מופיעות בדף למורה.
- סימני ניקוד –
 - מצורפים להערכה :
 - דף לתלמיד של סימני הניקוד.
 - דף למורה לרישום תשובות התלמיד.
- ההוראות לתלמיד מופיעות בדף למורה.
- קריאת עיצורים ותנועות -
 - מתוך ערכת מעק"ב :
 - לתלמיד עמודים 41-45 **בערכת המבחנים**.
 - למורה עמודים 19-20 **בחוברת רישום וסיכום המסקנות**.
- ההוראות להעברה מופיעות בעמוד 39 בערכת המבחנים.

שטף ודיוק בקריאה

- מילים מנוקדות –

◀ מתוך ערכת מעק"ב:

-לתלמיד עמודים 15-21 **בערכת המבחנים**.

-למורה עמוד 12 **בחוברת רישום וסיכום המסקנות**.

◀ ההוראות להעברה מופיעות בעמוד 13 בערכת המבחנים.

◀ עבור ילד המתקשה מאוד בקריאה, יש להקציב **שתי דקות בלבד** לקריאה

ולרשום את מספר המילים שקרא במהלך שתי הדקות.

- טקסט מנוקד/לא מנוקד -

◀ מתוך ערכת מעק"ב:

-לתלמיד עמודים 25-33 בערכת המבחנים ע"פ הטבלה המצורפת.

-למורה עמוד 13-17 **בחוברת רישום וסיכום המסקנות**.

-רשימת הטקסטים לפי כיתה ומועד:

סוף שנה	תחילת שנה (ציון ע"פ נתוני סוף שנה קודמת)	
בתאבון / שי לא היה פחדן		כיתה ב
שי לא היה פחדן	בתאבון / שי לא היה פחדן	כיתה ג
שי לא היה פחדן / שעוני גוף / עשרים תלמידים	שי לא היה פחדן	כיתה ד
עשרים תלמידים	שעוני גוף / עשרים תלמידים	כיתה ה
עשרים תלמידים / מעטפת האוויר	עשרים תלמידים	כיתה ו

◀ ההוראות להעברה מופיעות בעמוד 23 **בערכת המבחנים**.

◀ עבור ילד המתקשה מאוד בקריאה, יש להקציב **שתי דקות בלבד** לקריאה

ולרשום את מספר המילים שקרא במהלך שתי הדקות.

הפקת משמעות מטקסט כתוב

- מצורפת רשימת טקסטים על פי דרגות כיתה להערכת הבנת הנקרא.
- בתחילת השנה ייבחר טקסט של שנה קודמת (דוגמא : תחילת כיתה ג'- טקסט של כיתה ב').
- הטקסטים אינם מיועדים ללמידה אלא **למיפויים בלבד**. נא לא להשתמש בהם לצרכים אחרים.
- לכל טקסט מצורפות 3-5 שאלות. השאלות מבטאות 3 רמות : איתור מידע (גלוי), היסק והכללה (סמוי), יישום הערכה וביקורת (פרשנות). ניתן להוסיף שאלות נוספות לכל רמת הבנה.
- ניתן לבדוק באותו טקסט מספר תחומים : **הבנת נקרא, שחזור בע"פ או בכתב ותשובות לשאלות (אין לבדוק שטף ודיוק בטקסטים המיועדים להבנת הנקרא).**
- בהערכה מצורפים טקסטים מתוך מבחני מיצ"ב, שמופיעים באתר ראמ"ה, ובמקראות שונות. בנוסף, יש הפנייה לטקסטים מתוך : "ארגז הכלים לצעירים" - חוב' 3 של ציפי משולם, "ארגז הכלים לצעירים ובוגרים" - חוב' 7 של ציפי משולם.
- שימוש באסטרטגיות לפירוש מילים –
 - יש לבחור מתוך הטקסט שהתלמיד קרא מספר מילים קשות/שאינן מוכרות, לשאול את התלמיד "למה הכוונה במילה _____" ולבחון באלו אסטרטגיות משתמש לפירוש מילים (חשוב לבדוק האם קיימת שליטה בשלוש האסטרטגיות).
- מתן תשובות ענייניות לשאלות –
 - מתחילים מטקסט ברמת גיל עד שמגיעים לרמה תואמת תפקוד **בכל אחת מרמות ההבנה**.
- שחזור הטקסט –
 - הנחיה לתלמיד : "ספר/כתוב במילים שלך מה קראת".
 - אם בשחזור התלמיד לא הצהיר על הרעיון המרכזי ניתן לשאול שאלה על הרעיון המרכזי. אם התלמיד ענה נכון – ייחשב שהצהיר על רעיון מרכזי.

כתיבה

- עיצוב הכתב

◀ ע"פ תוצרי הכתיבה של התלמיד.

- כתיבת מילים – איות

◀ מתוך ערכת מעק"ב:

-למורה עמוד 21 **בחוברת רישום וסיכום המסקנות.**

-ההוראות להעברה מופיעות בעמוד 47 **בערכת המבחנים.**

◀ עבור ילד המתקשה מאוד בכתיבה, יש להקציב **שתי דקות בלבד** לכתיבה ולרשום את מספר המילים שכתב במהלך שתי הדקות.

- הבעה בכתב

◀ ע"פ תוצרי הכתיבה של התלמיד.

הבנת הנשמע

◀ מצורפת רשימת טקסטים על פי דרגות כיתה להערכת הבנת הנשמע.

◀ בתחילת השנה ייבחר טקסט של שנה קודמת (דוגמא : תחילת כיתה ג'- טקסט של כיתה ב').

◀ הטקסטים אינם מיועדים ללמידה אלא **למיפויים בלבד**. נא לא להשתמש בהם לצרכים אחרים.

◀ לכל טקסט מצורפות שאלות המבטאות 3 רמות : איתור מידע (גלוי), היסק והכללה (סמוי), יישום הערכה וביקורת (פרשנות).

◀ לכל טקסט מצורף מחוון לצינון התשובות.

◀ ניתן לבדוק באותו טקסט מספר תחומים : הבנת נקרא, שחזור בע"פ או בכתב ותשובות לשאלות (אין לבדוק שטף ודיוק בטקסטים המיועדים להבנת הנשמע).

- שימוש באסטרטגיות לפירוש מילים –

◀ יש לבחור מתוך הטקסט שהתלמיד קרא מספר מילים קשות/שאינן מוכרות, לשאול את התלמיד "למה הכוונה במילה _____" ולבחון באלו אסטרטגיות משתמש לפירוש מילים (חשוב לבדוק האם קיימת שליטה בשלוש האסטרטגיות).

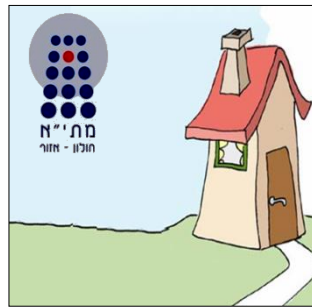
- מתן תשובות ענייניות לשאלות –

◀ מתחילים מטקסט ברמת גיל עד שמגיעים לרמה תואמת תפקוד **בכל אחת מרמות ההבנה.**

• שחזור הטקסט –

- הנחיה לתלמיד: "ספר/כתוב במילים שלך מה קראת".
- אם בשחזור התלמיד לא הצהיר על הרעיון המרכזי ניתן לשאול שאלה על הרעיון המרכזי. אם התלמיד ענה נכון – ייחשב שהצהיר על רעיון מרכזי.

משימות להערכת הקריאה והכתיבה

מודעות פונולוגית (חריזה, רמה הברתית, רמה פונמית).

שליטה בצופן האלפביתי :

- אבחנה בין אותיות וסימנים
- הכרת אותיות הדפוס
- הכרת אותיות הכתב
- הכרת סימני הניקוד (תנועות)

מודעות פונולוגית- משימות הערכה

1. משימות חריזה

1.1. זיהוי- הוראה לתלמיד :

"אני אגיד לך שלוש מילים. עליך להגיד אילו שתי מילים מתחרזות"

(דוגמא : כְּתָה, סִפָּה, מַפָּה) - סמני קו מתחת לתשובת התלמיד

- חלון, שִׁלְחָן, בָּלוֹן
- דָּגָל, רֶגֶל, סֶפֶר
- קוֹף, דוֹר, תָּף
- חָלִיל, גָּלִיל, גִּיר

1.2. חורז חרוזים- הוראה לתלמיד :

"אני אגיד מילה ואתה תגיד מילה שמתחרזת למילה שאמרתי"

(דוגמא : בית – זֵית) - כתבי את תשובת התלמיד

- נוֹצָה _____
- חָץ _____
- מִיטָה _____
- רֶשֶׁת _____

2. משימות עם הברות

2.1. זיהוי הברה סוגרת- הוראה לתלמיד :

"באילו מהמילים שאומר לך שומעים את הצליל..... בסוף המילה"

(דוגמא : הצליל : ש – המילים : מיץ, כביש, תיק. + כביש). סמני + נכון / - לא נכון

הצליל	המילים	סמני -/+
ג	צמיד, בורג, כדור	
ך	שחור, כחול, אדום	
מ	רכבת, מסמר, סולם	
ק	ורוד, מחוג, רחוק	

2.2. השמטת הברה סוגרת - הוראה לתלמיד :

"תגיד אַחֲרֵי את המילה..... ועתה תגיד את המילה ללא....."

(דוגמא : מְחַבֵּרֶת ללא רֶת ← מְחַבֵּר) - כתבי את תשובת התלמיד

- מיטה ללא טָה _____
- עפרון ללא רוֹן _____
- כיתה ללא תָה _____
- שולחן ללא חֵן _____

2.3. זיהוי הברה פותחת - הוראה לתלמיד :

"באיזה מהמילים שאומר לך שומעים את הצליל..... בתחילת המילה"

(דוגמא : הצליל : ג – המילים : גדר, גור, גינה. + גדר). סמני + נכון / - לא נכון

הצליל	המילים	סמני -/+
אֵי	אילן, אבטיח, אוצר	
דְּ	דחליל, דובי, דוור	
סִ	סוס, סבון, ספר	
בּוֹ	בננה, בורג, בובה	

2.4. השמטת הברה פותחת - הוראה לתלמיד הוראה לתלמיד :

"תגיד אַחֲרֵי את המילה..... ועתה תגיד את המילה ללא....."

(דוגמא : מְטוֹס ללא מֶ ← טוֹס) - כתבי את תשובת התלמיד

- פיסא ללא פִי _____
- חמור ללא חֵ _____
- סוכה ללא סוֹ _____
- בָּגַד ללא בֶּ _____

3. משימות עם פונמות

3.1. זיהוי פונמה סוגרת - הוראה לתלמיד :

"באיזה מהמילים שאומר לך שומעים את הצליל..... בסוף המילה"

(דוגמא : הצליל : ך – המילים : צָמֵר, מְתֵנָה, דָּלֵת. + צָמֵר) - סמני + נכון / - לא נכון

הצליל	המילים	סמני -/+
אָ	כיתה, מסמר, כתום	
סָ	אגס, סיפור, ביצה	
אָ	מְרָאָה, קֶשֶׁה, שולחן	
תָּ	תפוח, מְחַצֵּלֶת, אבטיח	

3.2. השמטה של פונמה סוגרת - הוראה לתלמיד :

"תגיד אחרי את המילה..... ועתה תגיד את המילה ללא....."

(דוגמא : לָחֶם ללא מָּ ← לָחֶ) - כתבי את תשובת התלמיד

- שופט ללא טָ _____
- דגל ללא לָ _____
- חג ללא גָ _____
- קלמר ללא רָ _____

3.3. זיהוי פונמה פותחת - הוראה לתלמיד :

"באיזה מהמילים שאומר לך שומעים את הצליל..... בתחילת המילה"

(דוגמא : הצליל : בּ – המילים : בָּצֵל, קֶשֶׁר, חֵיוֹן. + בָּצֵל) - סמני + נכון / - לא נכון

הצליל	המילים	סמני -/+
זָ	גר, זרת, ספר	
חָ	חנוכה, רכבת, כיתה	
שָׁ	מחשב, טלפון, שולחן	
לָ	לימון, רימון, תפוז	

3.4. השמטה של פונמה פּוּתַחַת - הוראה לתלמיד :

"תגיד אַחֲרֵי אֶת הַמִּילָה וְעַתָּה תִּגִּיד אֶת הַמִּילָה לֹא....."

(דוגמא : דָּג לֹא דָּ ← גֶּ) - כְּתֹב אֶת תְּשׁוּבַת הַתִּלְמִיד

- רָכַב לֹא רָ (רָכַב) _____
- שִׁעוֹן לֹא שָׁ (שִׁעוֹן) _____
- גִּיר לֹא גִ (גִּיר) _____
- בּוֹרֵג לֹא בָּ (בּוֹרֵג) _____

אבחנה בין אותיות וסימנים. הוראה לתלמיד: "בדף שלפניך יש סימנים ואותיות הצבע/סמן רק את האותיות בדף שלפניך"

מ		ג	7
צ	3	8	ב
	ש		
9		ך	1
	ם	א	5

שליטה בצופן האלפביתי – הכרת אותיות הדפוס והכתב

דף למורה (אפשרות א) – למורה: ניתן לבחור בין אפשרות א' לאפשרות ב'

הוראה לתלמיד:

זיהוי: הראה לי היכן נמצאת האות.....?

שיום: אמור לי כיצד נקראת האות.....?

הגיה: תגיד את הצליל שמשמיעה האות.....?

טבלאות לרישום תשובות התלמיד: סמני +/-

אותיות דפוס

	א	ב	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	פ	צ	ק	ר	ש	ש	ת	ך	ם	ן	ף	ץ
זיהוי																															
שיום																															
הגיה																															

אחוזי שגיאות: זיהוי - ____ שיום - ____ הגיה - ____

אותיות כתב

ז	ז	י	ט	ק	ת	ע	ע	ר	ק	צ	פ	פ	צ	ס	י	נ	ל	כ	כ	'	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	
																														זיהוי
																														שיום
																														הגיה

אחוזי שגיאות: זיהוי - ____ שיום - ____ הגיה - ____

נוסחה: $\frac{100 * \text{מספר שגיאות}}{\text{מספר האותיות (31)}}$

שליטה בצופן האלפביתי – הכרת אותיות הדפוס והכתב

דף למורה (אפשרות ב)

הוראה לתלמיד :

זיהוי : הראה לי היכן נמצאת האות.....?

שיום : אמור לי כיצד נקראת האות.....?

הגיה : תגיד את הצליל שמשמיעה האות

טבלאות לרישום תשובות התלמיד :

למורה : הקיפי בעיגול את תשובות התלמיד הנכונות (ז=זיהוי, ש=שיום, ה=הגיה).

ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש
א	ת	י	ט	פ	ק	ד
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש
ר	ו	צ	ס	פ	ז	ף
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש
ץ	ח	ע	ט	נ	ב	כ
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש
ן	מ	ל	ך	ה	ם	ש
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ז ש	ז ש	ז ש				
ב	ג	פ				
ה	ה	ה				
אחוז שגיאות זיהוי			אחוז שגיאות שיום			אחוז שגיאות הגיה

ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש
א	ת	י	ט	פ	ק	ד
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש
ר	ו	צ	ס	פ	ז	ף
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש
ץ	ח	ע	ט	נ	ב	כ
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש	ז ש
ן	מ	ל	ך	ה	ם	ש
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ז ש	ז ש	ז ש				
ב	ג	פ				
ה	ה	ה				
אחוז שגיאות זיהוי			אחוז שגיאות שיום			אחוז שגיאות הגיה

הכרת אותיות הדפוס

דף לתלמיד

א	ת	י	ש'	פ	ק	ד
ר	ו	צ	ס	פ	ז	ף
ץ	ח	ע	ט	נ	ב	כ
ן	מ	ל	ך	ה	ס	ש'
ב	ג	פ				

הכרת אותיות הכתב

דף לתלמיד

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
ח	ט	י	כ	ל	מ	נ
ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש
ת	י	כ	ל	מ	נ	ס
ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע

שליטה בצופן האלפביתי – הכרת סימני הניקוד

דף למורה

הוראה לתלמיד :

זיהוי : הראה לי את סימן הניקוד.....? (לדוגמא : לומר אי ולצפות שיצביע על י)
שיום : אמור לי מה שם סימן הניקוד.....? (לדוגמא : להצביע על י ולצפות שיאמר חיריק).
הגייה : תגיד את הצליל שמשמיע סימן הניקוד? (לדוגמא : להצביע על חיריק ולצפות שיאמר אי)

טבלה לרישום תשובות תלמיד

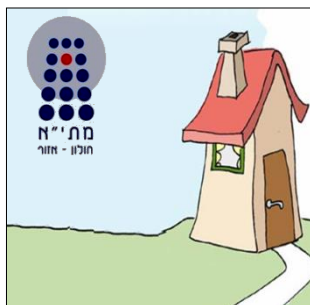
										זיהוי
										שיום
										הגייה

הכרת סימני הניקוד

דף לתלמיד

הנחיות למילוי טבלאות הערכה תפקודית

הנחיות למילוי של טבלאות ההערכה התפקודית

כל טבלאות ההערכה התפקודית (1-7) מרוכזות בקובץ **אקסל** אחד הנקרא :
"טבלאות מיפוי קריאה וכתביה תשע"ז" – שימו לב! כל טבלה מופיעה בגיליון נפרד בקובץ.

32
33

טבלה 1 - מודעות פונולוגית	טבלה 2 - שליטה בצופן האלפאביתי	טבלה 3 - שטף ודיוק בקריאה	טבלה 4 - הפקת משמעות מנקסט כתוב	טבלה 5 - כתיבה-פירוש תחומי המשנה	טבלה 6 - הבנת המשמע	טבלה 7 - כתיבה-פירוש תחומי המשנה
---------------------------	--------------------------------	---------------------------	---------------------------------	----------------------------------	---------------------	----------------------------------

חומר

לכל משימה נקבעו קריטריונים להערכה. אם התלמיד לא עמד בקריטריונים האלה יש לגבש תכנית הוראה מתאימה לקידום התלמיד.

טבלה 1: מודעות פונולוגית

אופן מילוי הטבלה:

- יש להקליד בטבלה 1 את כל פרטי התלמידים, המורה וביה"ס. פרטים אלו יועתקו באופן אוטומטי לשאר הטבלאות.
- בטבלה זו יש למלא את אחוז השגיאות.

קריטריונים להערכה:

- הצלחה מצופה : 0% שגיאות.

טבלה 2: שליטה בצופן האלפביתי

אופן מילוי הטבלה:

- בטבלה זו יש למלא את אחוז השגיאות, למעט דיוק צירופים.
- **בדיוק צירופים** יש לציין: **1**- כשהתפקוד תקין, **0**- כשהתפקוד לא תקין.
- חשוב לציין באופן איכותני באילו תנועות התלמיד אינו שולט.

קריטריונים להערכה:

- הצלחה מצופה: 0% שגיאות.
- **ניתוח דיוק צירופים** ייעשה בהתאם ללוח הציינון בערכת מעק"ב (לוח 8), כאשר התפקוד: "תקין מתחת לממוצע" ומעלה – יירשם כתקין (1) "נמוך מהממוצע" ומטה (שלוש העמודות האפורות) – יירשם כלא תקין (0).

טבלה 3: שטף ודיוק בקריאה (מילים וטקסט)

אופן מילוי הטבלה:

- יש לחשב את שני המדדים (שטף ודיוק) עפ"י הנוסחאות המצורפות ולרשום את רמת התפקוד של התלמיד: 1- תפקוד תקין, 0 - תפקוד לא תקין, בהתאם ללוחות הציון של מעק"ב (ראה הקריטריונים להערכה למטה).
- שטף -
 - א. יש למדוד באמצעות שעון עצר ולציין את משך הקריאה בשניות עד 2 דקות.
 - ב. מספר המילים שקרא = מספר המילים בטקסט או מספר המילים שהילד הספיק לקרוא, אם הוא הפסיק באמצע או הופסק אחרי 2 דקות.
- דיוק -
 - א. על המורה לכתוב את תשובות התלמיד כדי ללמוד את מאפייני השגיאות ולנתח אותן.
 - ב. ברישום התשובה, מילה שבה שגה התלמיד נספרת כשגיאה אחת, גם אם ביצע מספר שיבושים באותה מילה.

קריטריונים להערכה

- קריאה קולית של **מילים** מנוקדות (שטף ודיוק) - בהתאם ללוחות הציון בערכת מעק"ב (לוח 1 ולוח 5).
כאשר התפקוד: "תקין מתחת לממוצע" ומעלה – יירשם כתקין (1)
"נמוך מהממוצע" ומטה (שלוש העמודות האפורות) – יירשם כלא תקין (0).
- קריאת **טקסט** מנוקד ובלתי מנוקד (שטף ודיוק) - בהתאם ללוחות הציון בערכת מעק"ב (לוח 2 ולוח 6).
כאשר התפקוד: "תקין מתחת לממוצע" ומעלה – יירשם כתקין (1)
"נמוך מהממוצע" ומטה (שלוש העמודות האפורות) – יירשם כלא תקין (0).
- כאשר תפקוד התלמיד אינו תקין ברמת כיתה (0) - יש לבדוק ברמות כיתה נמוכות יותר ולציין רק את דרגת הכיתה בה תפקד באופן תקין.

טבלה 4: הפקת משמעות מטקסט כתוב

אופן מילוי הטבלה:

- **באסטרטגיות לפירוש מילים ובשחזור טקסט** ציין: 1- כן, 0 – לא.
(לדוגמא: השתמש באסטרטגיות לפירוש מילים באמצעות מילון: כן/לא, אזכר את הפריטים המרכזיים: כן/לא).
- **במתן תשובות ענייניות לטקסט** ציין את דרגת הכיתה (א'-ח') בה תפקוד התלמיד תקין (הדרגה הגבוהה ביותר) בכל אחת מרמות ההבנה (לדוגמא תלמיד בכיתה ה': מסר גלוי – ד', מסר סמוי – ב', הערכה ויישום – ב').

קריטריונים להערכה

- כן-השתמש באסטרטגיה/אזכר פרטים... תפקוד נמוך מ-"כן" מחייב התייחסות בתוכנית העבודה האישית של התלמיד.
- דרגת כיתה במתן תשובות – כאשר רמת התפקוד נמוכה מרמת הגיל יש להתייחס לכך בתכנית העבודה.

טבלה 5: כתיבה

אופן מילוי הטבלה:

- **בעיצוב הכתב** - ציין: 1- תפקוד תקין, 0 - תפקוד לא תקין.
- **בכתיבת מילים (איות)** - ציין 1- תפקוד תקין, 0 - תפקוד לא תקין בהתאם ללוחות הציון בערכת מעק"ב (לוחות 4 ו-9).
יש לציין באיזה שלב התפתחותי נמצא התלמיד (לוגוגרפי, אלפאביתי, אורתוגרפי) ואת סוגי השגיאות. תוכנית העבודה האישית של התלמיד תכלול מעבר משלב אחד לשלב התפתחותי גבוה יותר עד לשלב האורתוגרפי.
- ניתן להעריך **הבעה בכתב** עפ"י תשובות לשאלות שבהערכה, שחזור בכתב ותוצרי הכתיבה האישיים של התלמיד בכיתה.

מודל התפתחותי של פריט' 1985 U.FRITH

מאפייני התפתחות לא תקינה בקריאה ובאיות	שלבים	שלבים של התפתחות תקינה בקריאה ובאיות
<ul style="list-style-type: none"> קשיים בפענוח מהיר של מלים. שגיאות כתיב אורתוגרפיות בעיקר מורפולוגיות. 	<p>שלב אורתוגרפי</p> 	<ul style="list-style-type: none"> זיהוי מהיר של יחידות פונטיות ומורפולוגיות בקריאה. קידוד של תבניות מילים על פי מבנים מורפולוגיים (פענוח מלים מהיר ומדויק וייצוגי כתיב תקינים).
<ul style="list-style-type: none"> קשיים בפענוח מהיר ומדויק של מלים ובשליפה מהירה של תרגום הסמל הגראפי לצליל. שגיאות כתיב פונטיות וכתיב פונטי חלקי. קשיים בהכרת קשרי אות-שם, אות-צליל, תנועה-צליל. קשיים בייצוג גרפי של תבניות צליליות של מלים. 	<p>שלב אלפאביתי</p> 	<ul style="list-style-type: none"> פענוח מלים מדויק אך איטי. כתיב פונטי חלקי או מלא. למידת קשרי אות-שם, אות-צליל, תנועה-צליל. רכישת יכולת לייצוג גרפי של תבניות צליליות של מלים.
<ul style="list-style-type: none"> אי הכרה של אותיות ושל תבניות מילים שכיחות. כתיב ברמה של דמויי כתב או שרבוט. 	<p>שלב לוגוגרפי</p>	<ul style="list-style-type: none"> זיהוי מלים שכיחות בסביבה, שלא על בסיס הבנת קשרי אות-צליל. כתיב ברמת אותיות-אקראי או פונטי חלקי.

קריטריונים להערכה :

- עיצוב הכתב** - הניתוח הוא איכותני (עיצוב ברור של האותיות, אחידות בגודל האותיות, רווח הולם בין אות לאות ובין מילה למילה, כיוון כתיבת האותיות, לחץ בעת הכתיבה, אופן האחיזה של העפרון).
- כתיבת מילים (איות)** - עפ"י ניתוח איכותני של שגיאות הכתיב (ניתן להיעזר בטבלה שבמדריך בערכת מעק"ב בעמ' 48-49) ובהתאם ללוחות הציון בערכת מעק"ב כאשר התפקוד : "תקין מתחת לממוצע" ומעלה – יירשם כתקין (1) ו"נמוך מהממוצע" ומטה (שלוש העמודות האפורות) – יירשם כלא תקין (0).

טבלה 6: הבנת הנשמע

שימו לב: טבלה 6 מהווה טבלת עזר לטבלה 4: הפקת משמעות. הטבלה מיועדת לתלמידים המציגים פער משמעותי בהבנת הנקרא בין רמה תואמת גיל לרמה תואמת תפקוד.

אופן מילוי הטבלה:

- **באסטרטגיות לפירוש מילים ובשחזור טקסט** ציין: 1- כן, 0 – לא.
(לדוגמא: השתמש באסטרטגיות לפירוש מילים באמצעות מילון: כן/לא, אזכר את הפריטים המרכזיים: כן/לא).
- **במתן תשובות ענייניות לטקסט** אין להסתפק בתוצאות המחוון כפשוטן (תקין / דורש מעקב / לא תקין) אלא לבחון את התוצאות ע"פ רמות החשיבה השונות. יש לציין את דרגת הכיתה (א'-ח') הגבוהה ביותר בה מצליח התלמיד לענות נכונה על שאלות בכל אחת מרמות ההבנה (לדוגמא תלמיד בכיתה ה': מסר גלוי – ד', מסר סמוי – ג', הערכה ויישום – ב').

קריטריונים להערכה

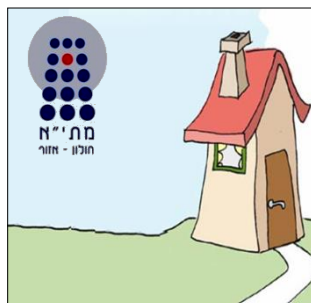
- כן-השתמש באסטרטגיה/אזכר פרטים... תפקוד נמוך מ-"כן" מחייב התייחסות בתוכנית העבודה האישית של התלמיד.
- דרגת כיתה במתן תשובות – כאשר רמת התפקוד נמוכה מרמת הגיל יש להתייחס לכך בתכנית העבודה.

טבלה 7: ריכוז נתוני הערכת קריאה

אופן מילוי הטבלה:

- כל הנתונים בטבלה 7 מועתקים באופן אוטומטי מטבלאות 1-6.

פרופילים של תלמידים בקריאה ובכתיבה

פרופיל תלמיד - תהליכי קריאה

ממיון תפקודי ← לפרופיל ← למטרות הוראה

פרופיל	פענוח (דיוק בצירופים, במילים ובטקסט)	שטף (במילים בודדות ובטקסט)	הבנת הנקרא	הבנת הנשמע	מיקוד מטרות ההוראה
1.	+	+	-	+	• פיתוח אסטרטגיות חשיבה להפקת משמעות מטקסט ופיתוח שפה בדגש על אוצר מילים.
2.	+	+	-	-	• פיתוח אסטרטגיות חשיבה להפקת משמעות מטקסט ופיתוח שפה בדגש על אוצר מילים.
3.	+	-	-	+	• פיתוח שטף קריאה • פיתוח אסטרטגיות חשיבה להפקת משמעות מטקסט ופיתוח שפה בדגש על אוצר מילים
4.	+	-	-	-	• פיתוח שטף קריאה • פיתוח אסטרטגיות חשיבה להפקת משמעות מטקסט ופיתוח שפה בדגש על אוצר מילים
5.	+	-	+	+	• פיתוח שטף קריאה
6.	-	-	-	+	• מודעות פונולוגית ברמה הפונמית, פענוח הצופן האלפביתי ותהליכי בקרה על פענוח מדויק • פיתוח שטף קריאה • פיתוח אסטרטגיות חשיבה להפקת משמעות מטקסט ופיתוח שפה בדגש על אוצר מילים
7.	-	-	+	+	• מודעות פונולוגית ברמה הפונמית, פענוח הצופן האלפביתי ותהליכי בקרה על פענוח מדויק • פיתוח שטף קריאה
8.	-	+	-	+	• מודעות פונולוגית ברמה הפונמית, פענוח הצופן האלפביתי ותהליכי בקרה על פענוח מדויק • פיתוח אסטרטגיות חשיבה להפקת משמעות מטקסט ופיתוח שפה בדגש על אוצר מילים
9.	-	+	-	-	• מודעות פונולוגית ברמה הפונמית, פענוח הצופן האלפביתי ותהליכי בקרה על פענוח מדויק • פיתוח אסטרטגיות חשיבה להפקת משמעות מטקסט ופיתוח שפה בדגש על אוצר מילים
10.	-	+	+	+	• מודעות פונולוגית ברמה הפונמית • פענוח הצופן האלפביתי ותהליכי בקרה על פענוח מדויק
11.	-	-	-	-	קושי קוגניטיבי • הקורא המתחיל- מודעות פונולוגית, פענוח הצופן האלפביתי, תהליכי בקרה, הבנת הנשמע, ופיתוח שפה על כל תחומיה. • חט"ב- מודעות פונולוגית, פענוח הצופן האלפביתי, טקסט אישי והבנת הנשמע, ופיתוח שפה על כל תחומיה.

פרופיל תלמיד- תהליכי כתיבה

ממיון תפקודי ← לפרופיל ← למטרות ההוראה

מיקוד מטרות ההוראה			פרופיל	תחום הקושי
<u>מטרה כללית</u>	<u>צעירים</u>	<u>חט"ב</u>		
עיצוב הכתב	תרגול גרפ- מוטורי בסיוע מרפא בעיסוק (לפי הצורך)	שימוש בטכנולוגיה מסייעת כגון מעבד תמלילים, אייפד.	1.	כתב
פיתוח תהליכי כתיב	<u>מומלץ לכוון את ההוראה ע"פ סוג השגיאות:</u> - שגיאות כתיב על רקע פונטי : יש לתרגל איות ולחזק את הקשר בין הפונמות לגראפמות. - שגיאות כתיב על רקע מורפולוגי : הקניית ידע מורפולוגי לפי תכנית הלימודים (יש לשים לב להבחנה בין שגיאות בשורש, בתבנית ובמוספיות).		2.	כתיב
פיתוח תהליכי הבעה בכתב	<u>הקניית אסטר' להבעה בכתב, כגון:</u> - כתיבת משפטים תקינים מבחינה תחבירית ותקשורתית, שימוש בסימני פיסוק, מילות קישור. - כתיבת טקסט במבנים רטוריים מוסכמים. - כתיבה ע"פ סכמות כגון : פסקה טיעונית, סוגות כתיבה, תבנית סיפורית. - העשרה לשונית : הרחבת אוצר המילים, מילים נרדפות, הפכים...		3.	הבעה בכתב
פיתוח תהליכי הבעה בע"פ	<u>הקניית אסטר' לארגון השיח הדבור, כגון:</u> - שימוש במשפטים שלמים (נושא, נושא) ומורכבים. - שימוש במבני שיח מוסכמים ותקינים תקשורתית. - שימוש באוצר מילים מגוון (העשרה לשונית).		4.	הבעה בע"פ